

บทคัดย่อ

- ชื่อเรื่อง : การสำรวจสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่ป่าชุมชน ภูมิศึกษาพื้นที่ป่าชุมชนป่าโสภังค์ ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
- โดย : นายวุฒิชัย พิรุณสุนทร นักวิชาการป่าไม้ 6 ว สังกัดสำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้
- ชื่อโครงการ : โครงการศึกษาทางวิชาการด้านป่าชุมชน ประจำปีงบประมาณ 2547

การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 นั้น จำเป็นต้องทราบข้อมูลพื้นฐานในเชิงพื้นที่ เพื่อประกอบการตัดสินใจในการกำหนดแผนและมาตรการในการบริหารจัดการ การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสภาพการใช้ประโยชน์ หรือการพึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติของประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่ป่าชุมชน ป่าโสภังค์ ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดแผนและมาตรการในการจัดการพื้นที่ป่าชุมชนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

วิธีการศึกษาใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เครื่องมือในการวิจัยใช้แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่ป่าชุมชน จำนวน 300 คน ข้อมูลที่ได้ถูกนำมาประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยเลือกใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการบรรยายข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่ป่าชุมชน ส่วนมากสำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษา (86.3 %) การถือครองที่ดินเฉลี่ย 8.9 ไร่ ครัวเรือนมีรายได้รวม เฉลี่ย 56,789.5 บาทต่อปี (SD=35,408.4) มีรายจ่ายรวม เฉลี่ย 66,324.2 บาทต่อปี (SD=19,549.8) แหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตรมาจากน้ำฝน (86.7%) และน้ำจากลำห้วย (68%) ด้านสังคมและสาธารณสุข มีครัวเรือนที่สมาชิกทุกคนอ่านออกเขียนได้ 90.0 % และเกือบทั้งหมดมีส่วนร่วมในครัวเรือน (99.3 %) ด้านการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน ครัวเรือนเกือบทั้งหมดเคยเข้าไปในพื้นที่ป่าชุมชน (92 %) ครัวเรือนส่วนมากจะไม่ใช้ไม้สำหรับทำฟืน เก็บหาพืชป่าและผลผลิตจากป่า ประชาชนมีความตระหนักถึงความสำคัญ และประโยชน์ของป่าไม้และสัตว์ป่าในระดับที่สูง และต้องการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐด้านป่าชุมชนช่วยเหลือเกี่ยวกับกรรอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน

การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า ประชาชนส่วนมากตระหนักถึงความสำคัญของป่าชุมชนและมีแนวโน้มที่จะมีการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากประชาชนยังต้องพึ่งพาระบบธรรมชาติและใช้ประโยชน์จากป่าในการดำรงชีวิตประจำวัน จึงมีความจำเป็นที่รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้องค์กรชุมชนสามารถป้องกันรักษา ป่าชุมชนและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติจากป่าชุมชนได้อย่างยั่งยืน